

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

دولت جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
ریاست پوهنتونهای خصوصی

اکراه و آثار آن از دیدگاه فقه و قانون

رساله ماستری

محقق: درویش احمد (جامی الأحمدي)

استاد رهنما: دكتور عبد الله (حقيبار)

سال تحصیلی 1399 هـ ش - 1441 هـ ق

پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
پوهنتون های خصوصی

اکراه و آثار آن از دیدگاه فقه و قانون

رساله ماستری

محقق : درویش احمد (جامی الاحمدی).

استاد رهنما: دکتور عبدالله (حقیار).

سال تحصیلی : 1399 هـ ش - 1441 هـ ق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

د پیاوړتیا د فقه و قانون

بورده ماستری

تصدیق نامه

محترم درویش احمد ولد نثار احمد ID نمبر 96-314-Sh-msf (از دور پنجم فقه و قانون) از پایان نامه
ماستری خویش زیر عنوان: اکراه و آثار آن از دیدگاه فقه و قانون.
به روز چهارشنبه تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۸ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و از نظر
هیأت ژوری مستحق 87 (نمره به عدد) هشتاد و هفت (نمره به حروف) گردید، موفقیت
شان را از الله متعال خواهانیم.

امضاء اعضای هیأت ژوری:

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	دکتور محمد سلیم مدنی	عضو هیأت	
۲	سر محقق سید حبیب شاکر	عضو هیأت	
۳	دکتور عبد الله حقیار	رهنما و رئیس جلسه دفاعیه	

..... معاون علمی

..... امر بورده ماستری

خلاصه بحث

بحثی را که بنده به عنوان رساله ماستری خویش تحقیق نموده ام تحت عنوان (اکراه و آثار آن از دیدگاه فقه و قانون) می باشد، که شامل مقدمه، دوفصل و خاتمه می باشد.

در مقدمه از اهمیت موضوع، اسباب اختیار موضوع، سئوالات اصلی و فرعی تحقیق، پیشینه تحقیق، هدف تحقیق، روش تحقیق بحث گردیده است.

درمبحث اول از فصل اول معنای لغوی و اصطلاحی اکراه از دیدگاه فقه و قانون بیان گردیده است، طوریکه نباید هیچ شخص دیگری را با تهدید و اکراه مجبور به انجام عملی نماید.

درمبحث دوم انواع اکراه که مهمترین آن اکراه تام و ناقص میباشد ذکر گردیده است، اکراه تام اکراهیست که اراده، رضایت و اختیار انسان را سلب مینماید، و اکراه ناقص اکراهیست که تمایل قلبی را از بین برده و در اراده انسان ایجاد اختلال نمیکند.

درمبحث سوم ارکان چهار گانه اکراه مکره (شخص اکراه کننده) مکره (شخص اکراه شده) مکره به (وسیله اکراه) مکره علیه (انجام عمل) بیان گردیده است.

درمبحث چهارم شروط اکراه که متعلق به ارکان چهار گانه اکراه میباشد مورد بحث قرار گرفته و بیان گردیده است که هر یک از ارکان دارای چه شرایطی میباشد.

درمبحث پنجم احکام اکراه که عبارت از حکم اکراه و مکره، و حکم اکراه در تصرفات شرعی و قانونی و تصرفات حسی مباح، حرام و مرخص میباشد مورد بحث قرار گرفته است.

درمبحث اول از فصل دوم اثر اکراه در عقائد مانند گفتن کلمه کفر، دشنام به رسول الله ص مورد بحث قرار گرفته است، آیا انسان زمانی که در مسائل عقیدتی تحت اکراه قرار میگیرد مکره محسوب میگردد یاخیر.

درمبحث دوم اثر اکراه در عبادات مانند اکراه در روزه، نماز و حج مورد بحث قرار گرفته است، اگر شخص در انجام عبادات و عدم انجام آن مورد اکراه قرار گیرد عباداتش درست میباشد یاخیر.

Error! Bookmark not defined.....	سپاسگزاری
5	خلاصه بحث
Error! Bookmark not defined.....	مقدمه
Error! Bookmark not defined.....	اهمیت تحقیق
Error! Bookmark not defined.....	دلایل انتخاب موضوع:
Error! Bookmark not defined.....	سوالات اصلی تحقیق و فرعی تحقیق
Error! Bookmark not defined.....	پیشینه تحقیق
Error! Bookmark not defined.....	اهداف تحقیق
Error! Bookmark not defined.....	روش تحقیق
Error! Bookmark not defined.....	فصل اول
Error! Bookmark not defined.....	تعریف، انواع، ارکان، شروط و احکام اکراه
Error! Bookmark not defined.....	مبحث اول: تعریف اکراه
Error! Bookmark not defined.....	مبحث دوم: انواع اکراه
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: اکراه تام یا ملجئ
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: اکراه ناقص یا غیر ملجئ
Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: تفاوت بین اکراه تام و ناقص
Error! Bookmark not defined.....	مطلب چهارم: اکراه ادبی
Error! Bookmark not defined.....	مطلب پنجم: اکراه بحق و غیر حق
Error! Bookmark not defined.....	مبحث سوم: ارکان اکراه
Error! Bookmark not defined.....	مبحث چهارم: شروط اکراه، مکره، مکره به، مکره علیه
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: شروط اکراه
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: شروط مکره
Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: شروط مکره
Error! Bookmark not defined.....	مطلب چهارم: شروط مکره به
Error! Bookmark not defined.....	مطلب پنجم: شروط مکره علیه
Error! Bookmark not defined.....	مبحث پنجم: احکام اکراه

مطلب اول: حکم اکراه.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: حکم مکروه.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب سوم: اکراه در تصرفات شرعی وقانونی.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب چهارم: اکراه در تصرفات حسی.....**Error! Bookmark not defined.**

فصل دوم.....**Error! Bookmark not defined.**

آثار اکراه.....**Error! Bookmark not defined.**

مبحث اول: اثر اکراه در عقائد.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: اثر اکراه در گفتن کلمه کفر و بی احترامی به رسول الله صلی الله علیه وسلم **Error!**

Bookmark not defined.

مطلب سوم: اثر اکراه در کفر و در اسلام.....**Error! Bookmark not defined.**

مبحث دوم: اثر اکراه در عبادات.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: اثر اکراه در نماز.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: اثر اکراه در روزه.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب سوم: اثر اکراه در حج.....**Error! Bookmark not defined.**

مبحث سوم: اثر اکراه در احوال شخصیه.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: اثر اکراه در ازدواج.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: اثر اکراه در طلاق.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب سوم: اثر اکراه در خلع.....**Error! Bookmark not defined.**

مبحث چهارم: اثر اکراه در معاملات: بیع، شراء، اجاره، هبه، حواله **Error! Bookmark**

not defined.

مطلب اول: اثر اکراه در خرید و فروش.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: اثر اکراه در عقد اجاره.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب سوم: اثر اکراه در عقد هبه.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب چهارم: اثر اکراه در عقد حواله.....**Error! Bookmark not defined.**

مبحث پنجم: اثر اکراه در جرایم و حدود.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: اثر اکراه در فعل زنا.....**Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: اثر اکراه در دزدی.....**Error! Bookmark not defined.**

Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: اثر اکراه در نوشیدن شراب
Error! Bookmark not defined.....	مطلب چهارم: اثر اکراه در قتل
Error! Bookmark not defined...	مطلب پنجم: اثر اکراه در قطع وجرح اعضاء
10	نتیجه گیری
12	پیشنهادات
Error! Bookmark not defined.....	فهرست آیات قرآنی
Error! Bookmark not defined.....	فهرست احادیث نبوی
Error! Bookmark not defined.....	فهرست اعلام
Error! Bookmark not defined.....	فهرست مواد قانونی
14	فهرست مصادر ومراجع
Error! Bookmark not defined.....	خلاصة البحث
Error! Bookmark not defined.....	Summary of the Research

نتیجه گیری

بعد از تحقیق و بررسی موضوع اکراه و آثار آن از دیدگاه فقه و قانون میتوان نتایج ذیل را بدست آورد:

- 1- اکراه یکی از انواع عوارض اهلیت می باشد که در بعضی از موارد بالای تکالیف و انجام اعمال انسان ها تاثیر گزار میباشد.
- 2- جمهور فقها و اصولیین اکراه را به عنوان یک تکلیف شرعی مورد بحث قرار داده اند و فقهای احناف آن را تحت عوارض اهلیت مورد بحث قرار داده اند.
- 3- اکراه عبارت از وا داشتن و مجبور کردن غیر برای انجام کاریست که به انجام آن رضایت ندارد و آن را به اختیار خود انجام نمیدهد و اگر در در انجام آن مخالفت ورزد منجر به ضرب و جرح شدید و یا کشته شدنش می شود.
- 4- اکراه دارای چهار رکن اساسی می باشد که بدون وجود این چهار رکن اکراه تحقق پیدا نمیکند و آنها عبارت است از مکره و یا شخص اکراه کننده، مکره شخصی که تحت اکراه قرار گرفته و بدون رضایتش بر انجام عملی مجبور میشود، مکره به، وسیله اکراه شخص اکراه کننده به وسیله آن شخص مکره را تحت اکراه قرار میدهد، و مکره علیه، انجام عملی است که مکره از جانب مکره تحت اکراه قرار میگیرد.
- 5- فقها و اصولیین برای اکراه شرایطی را وضع نموده اند که بعضا مورد اتفاق و بعضا مورد اختلاف شان میباشد و اکراه زمانی تحقق پیدا میکند که هر یک از احکام اکراه دارای شرایط لازمی خود باشند، مثلاً تهدید باید بسیار خطر ناک و ملجئ و عاجل باشد، مکره قادر به انجام عمل تهدید باشد و شخص تهدید شده از وقوع تهدید خوف داشته باشد.
- 6- اکراه انواع مختلفی دارد مانند اکراه تام و ناقص، اکراه به حق، و اکراه به غیرحق و اگره ادبی، ولی عده ای از فقها اکراه را یک نوع دانسته و عده ای دو نوع و عده ای هم آن را بر سه نوع تقسیم نموده اند.
- 7- اکراه از نظر فقه اسلامی و قوانین نافذه افغانستان حرام بوده و مرتکب آن نظربه عمل انجام شده به سبب اکراه دارای احکام فقهی و قانونی مختلفی میباشد.

8- اکراه در بسیاری از مسائل فقهی عقیدتی، مدنی، عقود و قضائی تاثیر گزار میباشد و در بعضی از مسائل تاثیرات اکراه مورد اتفاق و در بعضی مورد اختلاف میباشد.

پیشنهادهات

1- از آنجائیکه مشکلات ونا بسامانیهای زیادی دامن گیر کشور عزیزمان افغانستان میباشد و برای حل این مشکلات چاره ای جز به خود آمدن و دست به دست هم دادن و عمل به دستورات اسلامی وقوانین نافذه کشور چاره ای نیست.

2- پدیده اکرهه یکی از موضوعاتی است که مورد توجه شریعت اسلامی وقوانین نافذه کشورمان قرار دارد، بناءً با توجه به نتایج بدست آمده از بحث هذا اولین پیشنهادم برای قوه های مقننه وقضائیه که مراجع اصلی برای تطبیق قوانین شرعی ووضعی در سطح کشور میباشد این است که برای برقراری بهتر نظم وقانون در کشور پدیده اکرهه را مورد توجه خاص خود قرار دهند تا از بسیاری از سوء استفاده های مادی، معنوی، قضائی، جنائی ومدنی جلوگیری به عمل آید.

3- پیشنهاد میکنم تا مراجع جنائی وپولیس که اولین مسئولین در قسمت بررسی وتشکیل دوسیه های مظنونین ومتهمین میباشد از پدیده اکرهه واحکام آن وپیامدهای مدنی وجزائی آن آگاهی کامل داشته باشند تا حین تحقیق وگرفتاری مظنونین ومتهمین وتشکیل پرونده وتحقیق متوسل به پدیده اکرهه نشوند.

4- پیشنهاد میکنم تا مراجع مسئول امنیت ملی کشور نیز درقسمت احکام وپیامدهای مدنی وجزائی اکرهه معلومات داده شوند تا در قسمت دستگیری مظنونین ومتهمین بخاطر رسیدن به حقیقت متوسل به پدیده اکرهه نشوند وبدانند که اقرار واعترافاتی که تحت اکرهه وتهدید بدست میآید از نظر شریعت وقانون مورد اعتبار نبوده وبالعکس برای خودشان تیز تبعاتی منفی در پی دارد.

5- همچنان پیشنهاد میکنم برای قوه قضائیه وخارنوالی ها تا در رابطه به اکرهه واحکام آن معلومات کافی داشته ومتوجه باشند تا در حین تحقیق، تدقیق وحکم درقضایای متهمین تحت اکرهه دیگران واقع نشده وخود نیز به آن متوسل نشوند.

6- مواردی نیز ذیلا برای محصلین و محصلات توصیه مینمایم که به عنوان تیزس ویا پایان نامه جهت گرفتن سند لیسانس ویا ماستری انتخاب نمایند:

1: اثر اکرهه در عقود معاوضات مالی.

2: اثر اکراه در امامت کبری و صغری.

3: اثر اکراه در تحقیقات جنائی، خاړنوالی و امنیت ملی.

فهرست مصادر ومراجع

1. القرآن كريم
2. ابن عابدين ، محمد امين : حاشيه رد المحتار على الدر المختار ، دار الفكر ، بيروت – لبنان ، الطبعة الثانية - سنة 1386هـ - 1966 م .
3. الأزهرى، الشيخ صالح عبدالسميع الأبى ، الثمر الدانى شرح رسالة ابن ابى زيد القيروانى، ب ت- ب ط.
4. ابن رشد القرطبي محمد بن احمد بداية المجتهد ونهاية المقتصد، طبع 6 دار المعرفة بيروت 1402.
5. ابن قدامه ، موفق الدين عبدالله بن أحمد المقدسي : المغني ، دار الفكر ، بيروت – لبنان ، الطبعة الأولى 1405 هـ .
6. ابن ماجة ، الإمام أبو عبدالله بن يزيد القزويني : سنن ابن ماجة ، دار إحياء التراث العربي ، بيروت – لبنان ، د ط ، 1975 م .
7. ابن منظور، محمد بن مكرم بن علي : لسان العرب ، دارالصادر بيروت – لبنان – الطبعة الثالثة سنة 1414هـ - 1994م.
8. ألبانى، الشيخ محمد ناصر الدين: إرواء الغليل فى تخذريج احاديث منار السبيل، المكتبة الشاملة.
9. ألبانى، الشيخ محمد ناصر الدين: صحيح وضعيف الجامع الصغير، المكتبة الشاملة.
10. ألبانى، الشيخ محمد ناصر الدين: صحيح وضعيف سنن ابن ماجه، المكتبة الشاملة.
11. ألبانى، الشيخ محمد ناصر الدين: مختصر إرواء الغليل، المكتبة الشاملة.
12. المرادى، علاء الدين الانصاف فى معرفة الراجح من الخلاف ب ت – ب ط.
13. امير بادشاه الحنفى، محمد امين بن محمود البخارى، تيسير التحرير، طبع بمطبعة مصطفى البابى الحلبي واولاده بمصر- سنة – 1350هـ.
14. بخاري ، الإمام محمد بن إسماعيل : الجامع الصحيح ، دار السلام ، الرياض – السعودية ، الطبعة الثانية 1421 هـ 2000 م .
15. بنياد آسيا : شرح كود جزا ، چاپ خانه سعيد ، كابل – افغانستان ، چاپ اول 1398 هـ ش.
16. بيهقى، ابوبكر محمد ابن الحسين ابن على: السنن الصغرى، دار الكتب العلمية، بيروت لبنان، الطبعة الثانية 1417هـ - 1997م.

17. بيهقي، ابوبكر محمد ابن الحسين ابن علي: السنن الكبرى، دار الفكر، بيروت لبنان، الطبعة الأولى 1410 هـ 1990 م.
18. ترمذي، الإمام محمد بن عيسى بن سورة: جامع الترمذي، مطبعة مصطفى البابي الحلبي، القاهرة - مصر، الطبعة الثانية 1398 م.
19. حصكفي، محمد بن علي بن محمد بن علي بن عبدالرحمان الحنفي، الدرالمختار شرح تنوير الابصار - دار الكتب العلمية - بيروت - لبنان - سنة 1971 م.
20. خرم دل، دكتور مصطفى، تفسير نور- انتشارات احسان - تهران - ايران - چاپ اول - سال 1372 هـ 1994 م.
21. دهخدا، علي اكبر، لغتنامه دهخدا، انتشارات دانشگاه تهران- ايران - چاپ دوم - سال 1377 هـ.
22. السوقي المالكي، محمد بن احمد بن عرفه حاسية الدسوقي على شرح الكبير طبع حلبى ت - 2015.
23. زحيلي، الدكتور وهبة، أصول الفقه الإسلامى، المكتبة الرشيدية، كويتة - باكستان، د ط - د ت .
24. زحيلي، الدكتور وهبة، الفقه الإسلامى و أدلته، المكتبة الحقانية، محلى جنكى بشاور- باكستان، د ط، د ت.
25. زحيلي، الدكتور وهبة، نظرية الضرورة الشرعية، مؤسسة الرسالة، بيروت - لبنان، الطبعة الرابعة 1405 هـ 1985 م.
26. زعل، عبدالرحمان، الضوابط القانونية والشرعية للرضا بالعقود، دار النشر الاردنية سنة 2014 م.
27. زيدان، الدكتور عبدالكريم: الوجيز في أصول الفقه، مؤسسة قرطبه لطباعة والنشر والتوزيع، بغداد - الطبعة السادسة - سنة 1396 هـ 1976 م.
28. سيد سابق: فقه السنة، الشيخ سيد سابق، مكتبة البحوث والدراسات، دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع، بيروت - لبنان، الطبعة الثانية 1419 هـ 1998 م
29. سيوطي، الإمام جلال الدين عبدالرحمن: الأشباه والنظائر، دار الكتب العلمية، بيروت - لبنان، الطبعة الأولى 1403 هـ 1983 م.
30. شربيني، الشيخ شمس الدين محمد بن الخطيب، مغنى المحتاج، دار المعرفة للطباعة والنشر والتوزيع - بيروت - لبنان - الطبعة الاولى سنة 1997 م.

31. شوكانى، محمد بن على، نيل الاوطار من اسرار منتقى الاخبار دار ابن القيم للنشر والتوزيع السعودية، الطبعة اولى 1426.
32. صفدى ، محمد جواد، اجبار و اكراه در حقوق جزاى ايران و افغانستان، رساله ماسترى، جامعة المصطفى - د ط - د ت.
33. صنعاني ، محمد بن إسماعيل الأمير اليمني : سبل السلام شرح بلوغ المرام ، دار الفجر للتراث ، القاهرة - مصر ، 1426 هـ 2005 م .
34. عسقلاني، أحمد بن علي ابن حجر: الدراية فى تخريج أحاديث الهداية، دارالمعرفة بيروت لبنان ب ط. ب ب.
35. عودة ، عبدالقادر : التشريع الجنائي الإسلامي مقارنا بالقانون الوضعي، مترجم دكتور حسن فرهودى نيا، ناشر شركت بين المللى پژوهش ونشر ياد آوران، تهران - ايران، سال چاپ 1389 هـ.
36. فاضل ، مولانا شاه فيصل ، تسهيل الهداية، فيصل كتب خانه - محلى جنگى بشاور - باكستان - ب ط - ب ت.
37. قرطبي ، أبو عبدالله محمد بن أحمد : الجامع لأحكام القرآن ، دار الكتب المصرية - دار الكتاب العربية لطباعة والنشر، الطبعة الثالثة 1387 هـ 1967 م.
38. قشيري ، الإمام مسلم بن الحجاج : صحيح مسلم ، دار احياء التراث العربي ، بيروت - لبنان ، الطبعة الثانية 1392 هـ .
39. كاساني ، الإمام علاء الدين أبي بكر بن مسعود : بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع ، دار الكتاب العربي ، بيروت - لبنان ، الطبعة الثانية 1402 هـ 1982 م .
40. مخلص هروى ، عبدالرؤف ، تفسير انوار القرآن، انتشارات شيخ الاسلام احمد جامى - تربت جام - ايران - چاپ سوم - سال 1386 هـ.
41. موق ، محمد بن يوسف بن أبي القاسم العبدري : التاج و الإكليل لمختصر خليل ، دار الفكر ، بيروت - لبنان ، الطبعة الثانية 1398 هـ .
42. مولانا نظام وجماعة من العلماء، الفتاوى الهندية، دار الاحياء التراث العربى للنشر والتوزيع - بيروت - لبنان - الطبعة الرابعة - سنة 1406 هـ 1986 م.
43. ابن نجيم، زين الدين بن ابراهيم بن محمد ، البحر الرائق شرح كنز الدقائق، دارالكتب العلمية - بيروت - لبنان - د ط - د ت.

44. نعمة، عبدالنعيم، عبدالرحيم، عارض الاكراه واثره على المكلف دار الكتب العلمية، بيروت، لبنان، ب ط، ب ت.

45. وزارة الأوقاف والشئون الإسلامية : الموسوعة الفقهية الكويتية ، طباعة ذات السلاسل، وزارة الأوقاف والشئون الإسلامية، الكويت، الطبعة الثانية 1404 هـ 1983 م .

46. وزارت عدليه جمهورى اسلامى افغانستان: قانون اجراءات جزائى با تعديل ماده 26 - رياست نشرات وارتباط عامه كابل مصوبه سال 1392 هـ ش.

47. وزارت عدليه جمهورى اسلامى افغانستان: قانون مدنى، مصوب سال 1355 هـ ش.

48. وزارت عدليه جمهورى اسلامى افغانستان: كود جزا، مصوب سال 1396 هـ ش.

49. وزارت عدليه جمهورى اسلامى افغانستان: مجلة الاحكام العدليه، چاپ دوم، 1384 هـ ش.

بخاطر دسترسى به متن كامل اين تحقيق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، كتابخانه مركزى چهار راهى گل سرخ، سرک كلوله پشته

و يا هم به ايمل آدرس ذيل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af